

ROESELARE BEVERSESTEENWEG

Nota proefsleuvenonderzoek: Verslag van Resultaten.

RAPPORT NR. 1384

Titel

Nota proefsleuvenonderzoek Roeselare Beversesteenweg: Verslag van Resultaten

Auteur(s)

Kevin Bouckaert, Bart Van Eyck, Celine de Ruiter & Jeroen Verrijckt

Erkende archeoloog

2015/00053 - Jeroen Verrijckt

Projectnummer J. Verrijckt

2023-366

Projectnummer Onroerend Erfgoed

202313

Plaats en datum

Beerse, 08/09/2023

INHOUD

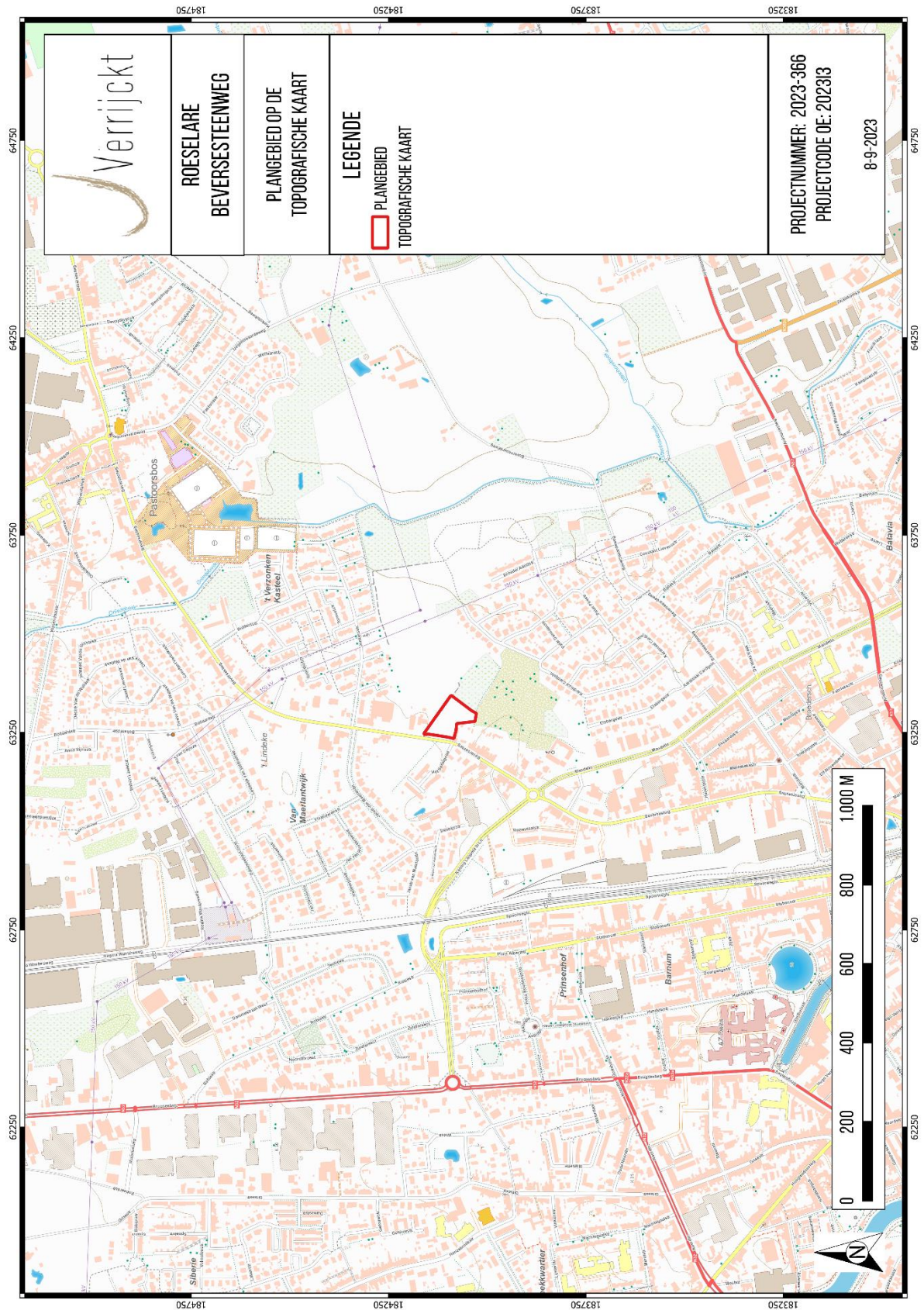
1	Inleiding.....	3
1.1	Beschrijvend gedeelte.....	3
1.1.1	Administratieve gegevens.....	3
1.1.2	Onderzoeksopdracht	6
1.1.3	Aanleiding	7
1.1.4	Archeologische verwachting	8
2	Proefsleuvenonderzoek.....	10
2.1	Administratieve gegevens	10
2.2	Werkwijze en strategie	10
2.2.1	Algemene bepalingen.....	10
2.2.2	Specifieke methodologie	10
2.2.3	Uitgevoerde methodologie en afwijkingen van de opgestelde methodologie.....	11
2.3	Assessmentrapport	19
2.3.1	Assessment aardkundige opbouw	19
2.3.2	Assessment sporen en structuren.....	29
2.3.3	Assessment vondsten	31
2.3.4	Assessment stalen	32
2.3.5	Conservatieassessment.....	32
2.4	Besluit	32
2.4.1	Datering en interpretatie.....	32
2.4.2	Verklaring ontbreken archeologisch ensemble en confrontatie resultaten eerder vooronderzoek	32
2.4.3	Kennisvermeerderingspotentieel en aanbevelingen	33
2.4.4	Beantwoording onderzoeksvragen.....	33
2.4.5	Samenvatting	34
3	Lijst met figuren.....	36
4	Plannenlijst	37
5	Bibliografie	39
6	Bijlagen.....	40

1 INLEIDING

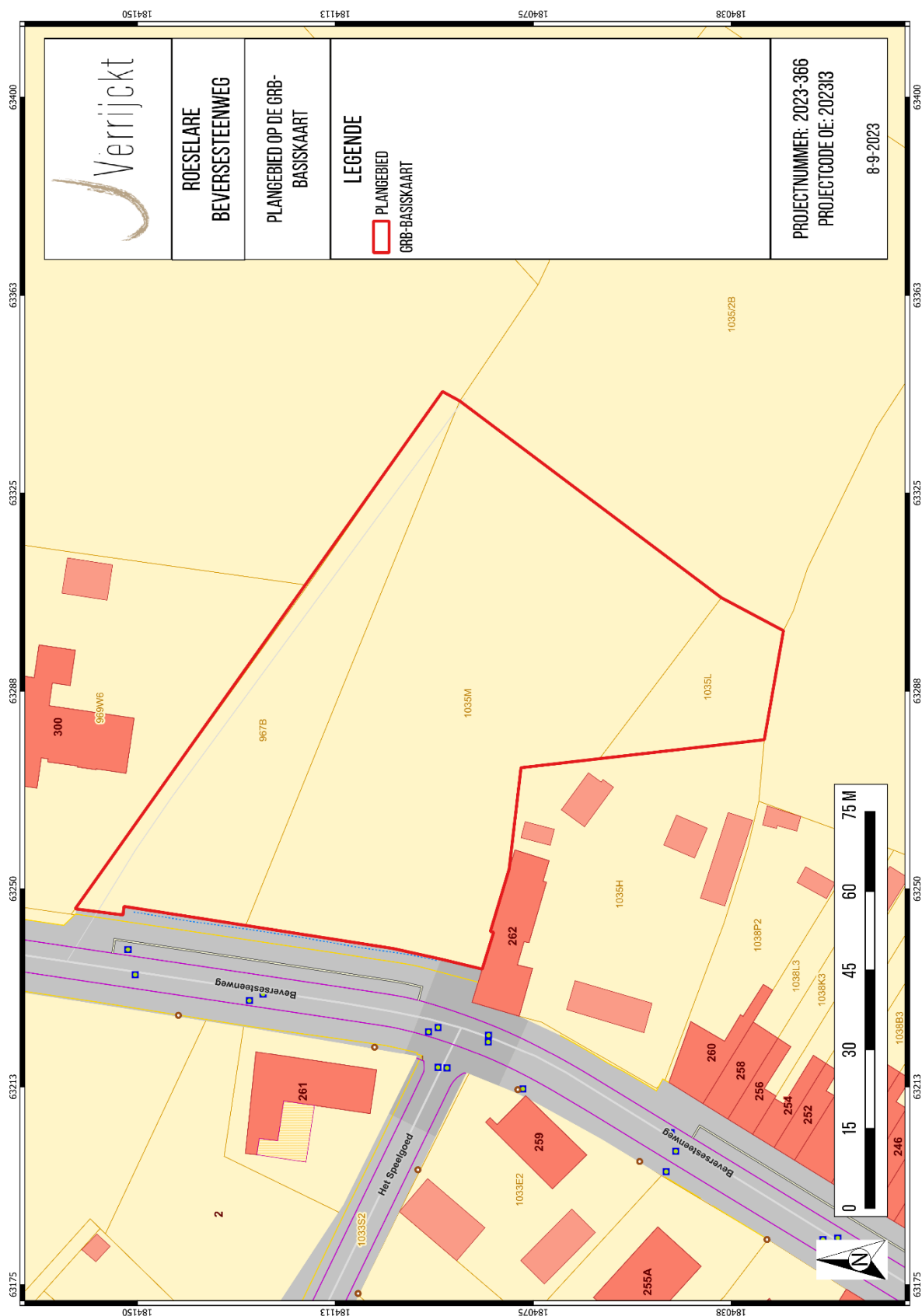
1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2023-366
Projectcode Onroerend Erfgoed	Proefsleuvenonderzoek	2023I3
Locatie	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Roeselare
	Straat	Beversesteenweg
Kadastrale gegevens	Gemeente	Roeselare
	Afdeling	1 // 5
	Sectie	A // C
	Percelen	1035M, 1035L // 967B
Coördinaten	Noordwest	X: 63247.30 Y: 184160.32
	Noordoost	X: 63344.98 Y: 184091.22
	Zuidoost	X: 63299.00 Y: 184026.84
	Zuidwest	X: 63235.62 Y: 184084.01
Oppervlakte plangebied		Ca. 7.034 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied		Ca. 6.936 m ²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart (AGIV)

Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (AGIV)

1.1.2 Onderzoeksopdracht

De aanleiding van het vooronderzoek met ingreep in de bodem kadert in de uitvoering van het programma van maatregelen zoals opgemaakt in de archeologienota, met ID 24266 en projectcode 2022K127.¹ Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de geplande verkaveling van gronden ter hoogte van de Beversesteenweg te Roeselare (prov. West-Vlaanderen). Dit vooronderzoek met ingreep in de bodem maakt onderdeel uit van het archeologisch vooronderzoek in het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014.

Bij de opmaak van de archeologienota werd een bureauonderzoek uitgevoerd. In dit bureauonderzoek werd een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Op basis van de resultaten van deze verwachting en de geplande bodemingrepen werd een proefsleuvenonderzoek opgelegd. Dit onderzoek heeft tot doel om archeologische sites op te sporen, hun bewaringstoestand en eventuele bedreiging te evalueren. Er wordt gekeken of deze archeologische waarden verstoord worden én dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermt of onderzocht dienen te worden, of wordt het plangebied vrijgegeven. Dit advies is bindend van zodra de nota is goedgekeurd door Onroerend Erfgoed.

Op basis van het bureauonderzoek werden enkele onderzoeksvragen² geformuleerd die minimaal beantwoord moeten worden:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Kunnen sporen in verband gebracht worden met de nabijgelegen archeologische sites en gekende archeologische waarden?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden? Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Wat is de relatie met de site ten zuiden van het plangebied? En met de sites in de ruime omgeving?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?

¹ BOT B., 2022b

² BOT B., 2022b, pp. 6-7

- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 - o Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 - o Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
 - o Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
 - o Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een uitspraak kan worden gedaan over de aard, omvang en bewaringstoestand van de archeologische waarden in het plangebied. Hieraan dient een advies gekoppeld te worden voor vrijgave van het terrein, een opgraving of behoud in situ.

1.1.3 Aanleiding ³

De opdrachtgever vraagt een omgevingsvergunning aan voor het verkavelen van gronden. In totaal worden 10 loten verkaveld met groottes die variëren tussen 258 m² en 595 m². Een nieuwe wegenis wordt aangelegd en maakt verbinding met de Beversesteenweg. Aan de oostelijke zone wordt een groenzone met bomen aangelegd en infiltratiemogelijkheid. Het restdeel (1.853 m²) aan de oostelijke zijde van het plangebied wordt afgestaan aan de stad Roeselare en zal ingericht worden als bos. De bomenrij aan de zuidelijke zijde van de restzone wordt behouden. Lot 11 wordt uit de verkaveling uitgesloten (circa 95 m²).

³ BOT B., 2022a, pp. 10-11

Figuur 3: Uitsnede uit het verkevelingsplan (bron: opdrachtgever)

1.1.4 Archeologische verwachting ⁴

De omgeving van het plangebied kent landschappelijk een matig golvend karakter met de Zilverberd in het zuidwesten als hoogste punt en met depressies ter hoogte van de natuurlijke (bv. de Mandel) en artificiële (bv. het kanaal Roeselare-Leie) waterlopen. Ten zuidwesten bevinden zich de uitlopers van de midden-West-Vlaamse heuvelrug, ten noorden bevindt zich het plateau van Hooglede en Tielt. Het projectgebied ligt op het interfluvium tussen de Krommebeek en de Mandel.

De oudste gekende archeologisch waarden bevinden zich ten zuiden en ten zuidwesten van het plangebied, ter hoogte van de alluviale zone van de Mandel of net op de overgang naar drogere

⁴ BOT B., 2022a, pp. 35-36

zones. Het gaat om oppervlaktevondsten waarvan de oudsten in het finaal-Paleolithicum te dateren zijn.

Ten zuidoosten van het plangebied bevindt zich een Romeinse bewoningssite. Verschillende archeologische onderzoeken ten noorden en ten noordoosten van het plangebied, aan de zuidelijke rand van de Cuesta brachten bewoningssporen uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwse periode aan het licht.

Historisch kaartmateriaal toont geen bebouwing binnen het plangebied maar een gebruik als akkerland. Voor de periode voorafgaand aan de 18de eeuw is geen kaartmateriaal beschikbaar. Enkele sites met walgracht situeren zich ten noorden van het plangebied en wijzen op een menselijke aanwezigheid vanaf de late middeleeuwen/Nieuwe Tijden.

Voor de gemeenschap van jager-verzamelaars is het plangebied een matig interessante locatie. Verschillende concentraties lithisch materiaal bevinden zich ten zuiden (alluviale zone van de Mandel) van het plangebied en moeten vooral in deze zone gezocht worden (in de nabijheid van oude waterlopen). De bodemkundige gegevens voor het plangebied zijn ook niet gunstig. Er is sprake van een verbrokkelde B-horizont binnen het plangebied.

Voor wat betreft de eerste landbouwersgemeenschappen kan gesteld worden dat het plangebied een hoog archeologisch potentieel heeft. De locatie, op iets hoger gelegen gronden in de relatieve nabijheid van waterlopen, kan interessant geweest zijn. Voor wat betreft het voorkomen van zogenaamde klassieke grondsporen/grondvaste resten binnen het plangebied is er een hoge verwachting. Het betreft bvb. bewoningssporen (houtbouw), landbewerkingssporen (bvb. erfafbakening, landweg), ambachtelijke sporen (houtskoolmeilers) als funeraire sporen (brandrestengraven).

2 PROEFSLEUVENONDERZOEK

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt	2023-366
Projectcode Onroerend Erfgoed	202313
Veldwerkleider	Kevin Bouckaert (erkend archeoloog)
Betrokken actoren	Bart Van Eyck, Celine de Ruiter (assistent archeologen)
Datum uitvoering	7/09/2023

2.2 Werkwijze en strategie

2.2.1 Algemene bepalingen

Een proefsleuvenonderzoek is bij uitstek de methode om archeologische sporensites te onderzoeken. Hierbij worden transecten doorheen het landschap aangelegd tot op het eerste relevante archeologische niveau.

De algemene bepalingen van een proefsleuvenonderzoek, zoals vastgesteld in de Code van Goede Praktijk, zijn hier van toepassing.

2.2.2 Specifieke methodologie

In het programma van maatregelen zoals opgemaakt in de archeologienota met ID 24266 en projectcode 2022K127 is volgende methodologie opgenomen:⁵

De onderzoekszone beslaat steeds de oppervlakte van ca. 6.939 m², zoals die afgebakend is op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek. De knotwilg wordt bovengronds gerooid.

Om na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, worden 8 proefsleuven aangelegd over het afgebakende onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimaal 12 m en maximaal 15 m (van middelpunt tot middelpunt). Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2 m breed en zijn NO-ZW georiënteerd. Bijkomend worden waar nodig kijkvensters aangelegd om een beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Er wordt 12,5% van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door midden van sleuven en kijkvensters. Op die manier is er een maximale info voor een minimale kost.

⁵ BOT B., 2022b, pp. 7-8

Het totaal te onderzoeken terrein is 6.939 m² groot waarvan 10% oftewel 693 m² dient onderzocht te worden door middel van proefsleuven. Aanvullend hierbij moet nog voor 2,5% oftewel 173 m² aan kijkvensters, dwars- of volsleuven aangelegd worden. In totaal wordt zo 12,5 % oftewel 866 m² onderzocht. De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bijvoorbeeld brandrestengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van het proefsleuvenonderzoek dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden.

Figuur 4: GRB-kaart met voorstel proefsleuvenonderzoek. Wit: lot 11, uitgesloten (© B. Bot)

(bron: BOT B., 2022b, p. 8, Figuur 1)

2.2.3 Uitgevoerde methodologie en afwijkingen van de opgestelde methodologie

Tijdens de uitvoering van het proefsleuvenonderzoek werd licht afgeweken van het vooropgestelde proefsleuvenplan. Het uiterste zuidelijke deel van het plangebied (perceel 1035L) was niet vrij, noch toegankelijk door de aanwezigheid van afrastering waarin ganzen zaten. De rest van het terrein was wel vrij.

Figuur 5: Toestand terrein vóór aanvang van het proefsleuvenonderzoek (© J. Verrijckt bv)

Figuur 6: Afgespannen zone ter hoogte van perceel 1035L (© J. Verrijckt bv)

Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd op donderdag 7 september 2023. De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied bedraagt ca. 6.939 m², waarvan een zone van ca. 565 niet onderzocht kon worden (perceel 1035L). Hiervan werd ca. 986 m² onderzocht door middel van het proefsleuvenonderzoek. Dit komt overeen met ca. 14,2 % van de totale oppervlakte van het onderzoeksgebied. Bij dit onderzoek werden acht werkputten en vier kijkvenster aangelegd. De kijkvensters werden aangelegd om een beter beeld te krijgen op de aanwezige sporen, of juist de afwezigheid van sporen te staven.

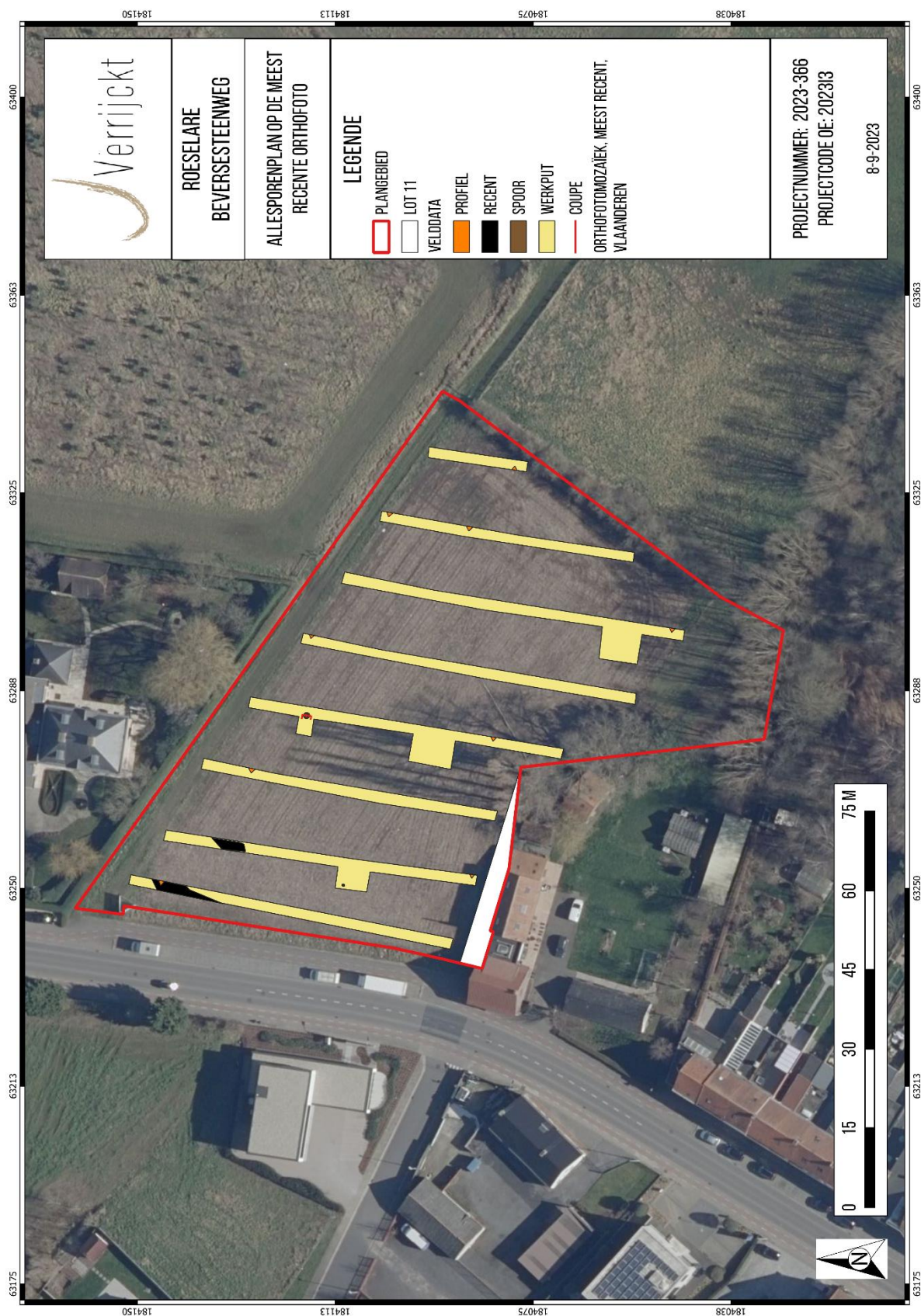
De sleuven werden aangelegd door middel van een kraan van 21 ton, op rupsbanden met een gladde kraanbak van 2 m breed. De teelaarde werd laagsgewijs verdiept tot op het eerste archeologische niveau. Bij het verdiepen van de teelaarde werd elke laag afgespeurd op eventuele vondsten. De sleuven en aangetroffen sporen werden gedocumenteerd door middel van overzichtsfoto's. Verspreid over het terrein werden enkele profielputten aangelegd, teneinde een goed beeld te verkrijgen van de aanwezige bodemopbouw. Deze profielen werden gefotografeerd en ingetekend.

Alle aangelegde sleuven, aangetroffen sporen, profielen en hoogtes werden ingemeten door middel van een GPS. Indien een spoor zich tegen de putwand bevond, werd het werkputprofiel

opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van een GIS omgeving werden de verzamelde data verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

Figuur 7: Allesporenplan met labels (© J. Verrijckt bv)

Figuur 8: Allesporenplan op de orthofoto (© J. Verrijckt bv)

Figuur 9: Overzichtsfoto's WP2 in noordelijke (L) en WP3 in zuidelijke (R) richting (© J. Verrijckt bv)

Figuur 10: Overzichtsfoto's WP4 in noordelijke (L) en WP5 in zuidelijke (R) richting (© J. Verrijckt bv)

Figuur 11: Overzichtsfoto's WP6 in zuidelijk (L) en WP7 in noordelijke (R) richting (© J. Verrijckt bv)

Figuur 12: Overzichtsfoto KV1, WP3 in noordelijke richting (© J. Verrijckt bv)

Figuur 13: Overzichtsfoto KV2, WP5 in noordelijke richting (© J. Verrijckt bv)

Figuur 14: Overzichtsfoto KV4, WP7 in zuidoostelijke richting (© J. Verrijckt bv)

2.3 Assessmentrapport

2.3.1 Assessment aardkundige opbouw

Roeselare ontwikkelde zich op een hogere zone binnen de Mandelvallei. Ten noorden van de stad is een oost-west georiënteerde hogere rug (plateau van Hooglede en Tielt) aanwezig. Het plangebied ligt ten oosten van de Mandelvallei, buiten de alluviale zone van de Mandel, op een hoger gelegen zone tussen enerzijds de alluviale zone van de Krommebeek in het oosten en de alluviale zone van de Mandel in het westen. Het reliëf binnen het plangebied daalt richting het oosten, de alluviale zone van de Krommebeek van +22 m TAW naar + 20,9 m TAW. Hydrografisch gezien is het plangebied gelegen binnen het Leiebekken, deelbekken Mandel. De Krommebeek situeert zich 500 m ten westen, de Mandel 1,6 km ten zuidwesten van het plangebied.⁶

Het maaiveld binnen het onderzoeksgebied bevindt zich volgens de inmetingen tussen ca. 21,0 en 22,0 m +TAW. De laagste waarden werden opgetekend in de oostelijke zone en de hoogste in de westelijke zone. Het terrein helt met andere woorden af naar het oosten toe, richting de Krommebeek. Ook de inmetingen van het archeologisch vlak volgen deze hellingsgraad. Het archeologisch vlak bevindt zich tussen ca. 20,2 en 21,3 m +TAW, waarbij de laagste waarden dus opgetekend werden in het oostelijke deel van het onderzoeksgebied en de hoogste in het westelijke deel. Het archeologisch vlak bevindt zich naar het oosten toe ook iets dieper ten opzichte van het maaiveld. In het oosten is dit namelijk ca. 70 cm -mv (*cfr.* profiel P1). Naar het westen toe neemt dit licht af naar ca. 55 cm -mv (*cfr.* profiel P8).

⁶ BOT B., 2022a, pp. 12

Figuur 15: Allesporenplan met maaiveldhoogtes (© J. Verrijckt bv)

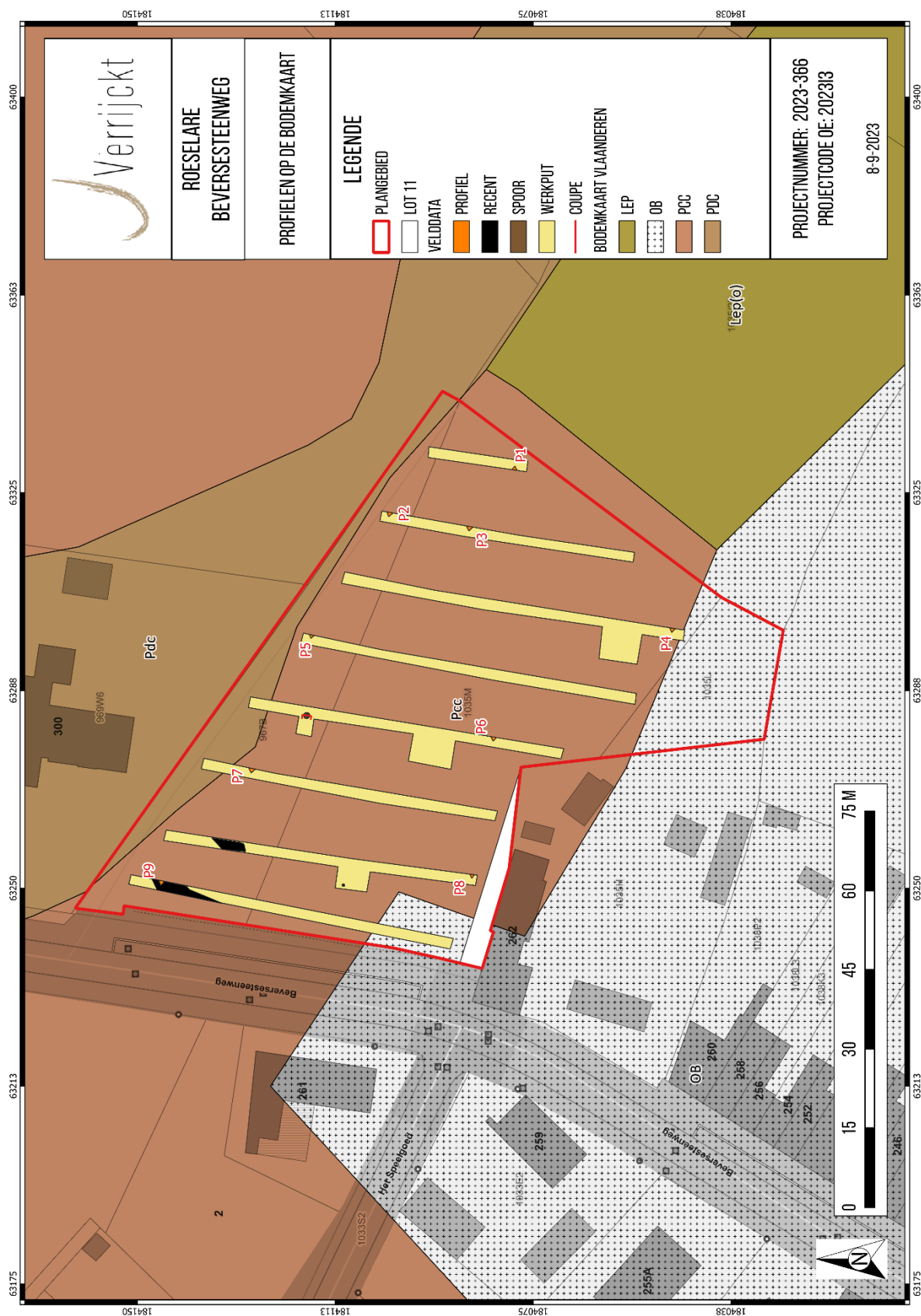
Figuur 16: Allesporenplan met vlakhoogtes (J. Verrijckt bv)

Binnen het plangebied worden drie bodemkundige eenheden gekarteerd op de bodemkaart van Vlaanderen:

- Pcc: matig droge, lichte zandleembodem met sterk verbrokkelde en gevlekte textuur B-horizont. De bouwvoor is grijsbruin, 25-30 cm dik en goed humeus. Bij de gedegradeerde eenheden met verbrokkelde textuur B, werd bij de in cultuurname een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogeen goed humeuze Ap, waaronder een bruingele overgangshorizont, 20-30 cm dik, voorkomt. De verbrokkelde textuur B situeert zich tussen 50 en 80 cm. Veel Pcc-gronden zijn beïnvloed door de Tertiaire onderliggende formaties welke op wisselende diepte een gevarieerd substraat vormen.
- Pdc: matig natte, lichte zandleembodem met sterk verbrokkelde en gevlekte textuur B-horizont. Bij deze matig natte (soms matig droge) bodems op licht zandleem is de humeuze bovengrond homogeen en goed ontwikkeld grijsbruin en gemiddeld 30 cm dik. De verbrokkelde textuur B is zwak ontwikkeld en begint op 40-60 cm.
- OB: bebouwde gronden.

Binnen het onderzoeksgebied werden negen bodemprofielen aangelegd en geregistreerd. Deze profielen werden verspreid aangelegd. De profielen bevinden zich allen binnen bodemtype Pcc en vertonen zeer goede gelijkenissen met de beschrijving van dit bodemtype. Zo werd er over het gehele terrein van het onderzoeksgebied een grijsbruine Ap-horizont van ca. 35 à 45 cm dik aangetroffen. Onder deze Ap-horizont komt een 'herwerkte laag' (Ap/Bt-horizont) voor waarin bodemvorming heeft plaatsgevonden (ijzer- en mangaanaanrijking). In deze laag werden relatief veel en matig grote baksteenbrokken waargenomen, wat wijst op een menselijk ingrijpen. Deze herwerkte laag is ca. 25 à 40 cm dik. Deze laag wordt in de beschrijving van het Pcc-bodemtype omschreven als 'bruingele overgangshorizont'. Onder deze herwerkte laag of overgangshorizont werd in de meeste profielen een goed ontwikkelde verbrokkelde en gevlekte textuur B-horizont of Bt-horizont aangesneden. Deze Bt-horizont is lichtbruin tot grijs van kleur en vertoont heel wat ijzer- en mangaanaanrijking. Bij profielen P3 en P7 werd op een diepte van ca. 85 cm -mv lichtblauw-groen tertiair zand aangetroffen (C-horizont). Bij profielen P6 en P8 werd op een diepte van ca. 55 à 65 cm lichtbruin tot geel, sterk lemig zand met ijzerinspoelingen aangesneden. Hier ontbreekt de Bt-horizont. De bodemopbouw ter hoogte van P9 is sterk verstoord.

Figuur 18: Profielen op de bodemkaart (© J. Verrijckt bv)

Profiel P1

Coördinaten: X: 63329.40; Y: 184078.05

Hoogte maaiveld: 20.955 + TAW

Horizont	Diepte (cm)	Beschrijving
Ap	0 - 40	Grijsbruine zandleem, sterk humeus, baksteen
Ap/Bt	40 - 65	Herwerkte Bt van bruine zandleem, matig humeus, ijzer- en mangaan, baksteen
Bt	> 65	Lichtbruin-groene zandleem, ijzer- en mangaan

Figuur 19: Profiel P1 op foto en op tekening (© J. Verrijckt bv)

Profiel P2

Coördinaten: X: 63321.20; Y: 184101.49

Hoogte maaiveld: 21.023 + TAW

Horizont	Diepte (cm)	Beschrijving
Ap	0 - 35	Grijsbruine zandleem, sterk humeus, baksteen
Ap/Bt	35 - 65	Herwerkte Bt van bruine zandleem, matig humeus, ijzer- en mangaan, baksteen
Bt	> 65	Grijze zandleem, ijzer- en mangaan, sterk kleihoudend

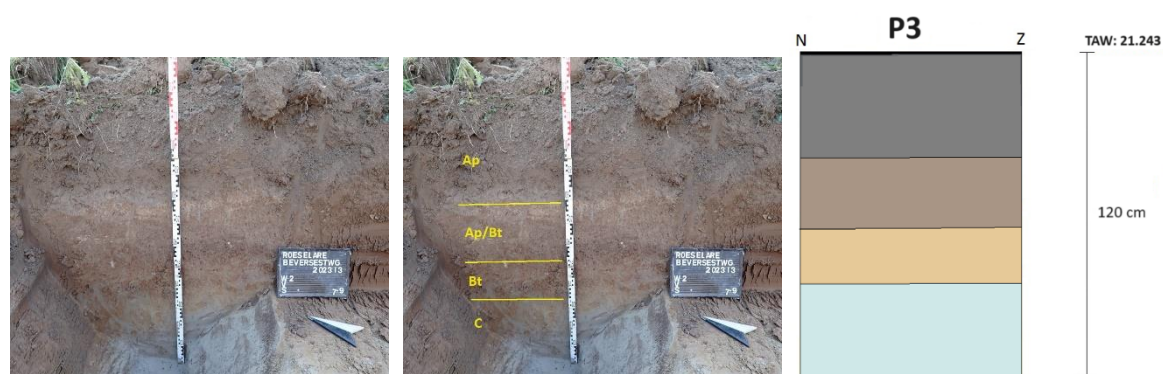
Figuur 20: Profiel P2 op foto en op tekening (© J. Verrijckt bv)

Profiel P3

Coördinaten: X: 63318.53; Y: 184086.40

Hoogte maaiveld: 21.243+TAW

Horizont	Diepte (cm)	Beschrijving
Ap	0 - 40	Grijsbruine zandleem, sterk humeus, baksteen
Ap/Bt	40 - 65	Herwerkte Bt van bruine zandleem, matig humeus, ijzer- en mangaan, baksteen
Bt	65 - 85	Grijze zandleem, ijzer- en mangaan, kleihoudend
C	> 85	Lichtblauw-groen zand met roestverschijnselen (tertiair)

Figuur 21: Profiel P3 op foto en op tekening (© J. Verrijckt bv)

Profiel P4

Coördinaten: X: 63299.24; Y: 184048.08

Hoogte maaiveld: 21.198+TAW

Horizont	Diepte (cm)	Beschrijving
Ap	0 - 35	Grijsbruine zandleem, sterk humeus, baksteen
Ap/Bt	35 - 75	Herwerkte Bt van bruine zandleem, matig humeus, ijzer- en mangaan, baksteen
Bt	> 75	Lichtbruin-gele zandleem, ijzer- en mangaan

Figuur 22: Profiel P4 op foto en op tekening (© J. Verrijckt bv)

Profiel P5

Coördinaten: X: 63297.96; Y: 184116.49

Hoogte maaiveld: 21.467+TAW

Horizont	Diepte (cm)	Beschrijving
Ap	0 - 35	Grijsbruine zandleem, sterk humeus, baksteen
Ap/Bt	35 - 65	Herwerkte Bt van bruine zandleem, matig humeus, ijzer- en mangaan, baksteen
Bt	> 65	Grijze zandleem, ijzer- en mangaan, sterk kleihoudend

Figuur 23: Profiel P5 op foto en op tekening (© J. Verrijckt bv)

Profiel P6

Coördinaten: X: 63278.57; Y: 184081.91

Hoogte maaiveld: 21.723+TAW

Horizont	Diepte (cm)	Beschrijving
Ap	0 - 35	Grijsbruine zandleem, sterk humeus, baksteen
Ap/Bt	35 - 65	Herwerkte Bt van bruine zandleem, matig humeus, ijzer- en mangaan, baksteen
C	> 65	Lichtbruin tot geel zand, sterk lemig, ijzerinspoeling

Figuur 24: Profiel P6 op foto en op tekening (© J. Verrijckt bv)

Profiel P7

Coördinaten: X: 63272.57; Y: 184127.61

Hoogte maaiveld: 21.572+TAW

Horizont	Diepte (cm)	Beschrijving
Ap	0 - 40	Grijsbruine zandleem, sterk humeus, baksteen
Ap/Bt	40 - 80	Herwerkte Bt van bruine zandleem, matig humeus, ijzer- en mangaan, baksteen
Bt	80 - 120	Grijze zandleem, ijzer- en mangaan, kleihoudend
C	> 85	Lichtblauw-groen zand met roestverschijnselen (tertiair)

Figuur 25: Profiel P7 op foto en op tekening (© J. Verrijckt bv)

Profiel P8

Coördinaten: X: 63252.57; Y: 184086.09

Hoogte maaiveld: 21.898+TAW

Horizont	Diepte (cm)	Beschrijving
Ap	0 - 40	Grijsbruine zandleem, sterk humeus, baksteen
Ap/Bt	40 - 55	Herwerkte Bt van bruine zandleem, matig humeus, ijzer- en mangaan, baksteen
C	> 55	Lichtbruin tot geel zand, sterk lemig, ijzerinspoeling

Figuur 26: Profiel P8 op foto en op tekening (© J. Verrijckt bv)

Profiel P9

Coördinaten: X: 63251.27; Y: 184144.84

Hoogte maaiveld: 21.927+TAW

Horizont	Diepte (cm)	Beschrijving
Ap	0 - 70	Grijsbruine zandleem, sterk humeus, baksteen
X	70 - 85	Grijze zandleem, ijzer en mangaan, baksteen (verstoord)
X'	85 - 100	Lichtbruin en oranjebruin gelaagd (verstoord)
C	> 100	Grijze klei

Figuur 27: Profiel P9 (© J. Verrijckt bv)

2.3.2 Assessment sporen en structuren

Tijdens het onderzoek werden er in totaal (slechts) twee sporen geregistreerd en benoemd (sporen S1 en S2). Het betreft daarbij twee kleine bomkraters uit de Eerste Wereldoorlog. Deze bomkraters kunnen wellicht gelinkt worden aan het bevrijdingsoffensief van de geallieerden en de daarmee gepaard gaande terugtrekking van Duitse soldaten in 1918⁷. De bomkraters vertonen in grondvlak een duidelijke dubbele aflijning, waarbij de inslagkrater zich aftekent ten opzichte van de omringende bodem. De band rond deze inslagkrater is te wijten aan de druk die hiermee gepaard ging en zo het sediment 'verstoord' heeft. Spoor 1 werd gecoupeerd, maar in coupe was weinig zichtbaar van het spoor. Het betreft hier dus net de onderkant van de bomkraters. In beide sporen werden enkele metalen delen teruggevonden. Bij S1 betreft het o.a. (een deel van) de ontstekers (*cfr. infra*).

⁷ BACCARNE R. & STEEN J., 2003

Figuur 28: Vlak- en coupefoto S1 (© J. Verrijckt bv)

Figuur 29: Vlakfoto S2 (© J. Verrijckt bv)

Figuur 30: Allesporenplan; detail (© J. Verrijckt bv)

2.3.3 Assessment vondsten

Er werden tijdens het proefsleuvenonderzoek zeven vondsten gerecupereerd. Het betreft daarbij vier metalen fragmenten die werden gerecupereerd uit de twee bomkraters uit de Eerste Wereldoorlog (V1 en V3). V1 betreft o.a. een ontstekers van Britse makelij.

Figuur 31: Metalen voorwerpen uit de bomkraters (V1 en V3) (© J. Verrijckt bv)

Bij de aanleg van werkput 7 werden ter hoogte van de verstoring drie fragmenten van steengoedkruikjes uit Raeren/Aken teruggevonden (V2).

Figuur 32: Fragmenten van steengoedkruikjes uit Raeren/Aken (© J. Verrijckt bv)

2.3.4 Assessment stalen

Er werden geen sporen aangetroffen waarbij vullingen aanwezig waren die relevant zijn voor staalname. Natuurwetenschappelijk onderzoek en conservatie zijn hierdoor niet nodig.

2.3.5 Conservatieassessment

Niet van toepassing.

2.4 Besluit

2.4.1 Datering en interpretatie

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden er in totaal twee sporen geregistreerd en benoemd. Het betreft daarbij twee kleine bomkraters uit de Eerste Wereldoorlog. Deze bomkraters kunnen wellicht gelinkt worden aan het bevrijdingsoffensief van de geallieerden en de daarmee gepaard gaande terugtrekking van Duitse soldaten in 1918⁸. In beide sporen werden enkele metalen delen teruggevonden. Bij S1 betreft het o.a. (een deel van) de ontsteker van Britse makelij.

2.4.2 Verklaring ontbreken archeologisch ensemble en confrontatie resultaten eerder vooronderzoek

⁸ BACCARNE R. & STEEN J., 2003

Op basis van het bureauonderzoek werd er een matige tot hoge verwachting opgesteld voor sporensites.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek bleken er antropogene sporen aanwezig te zijn in de vorm van een twee kleine bomkraters uit de Eerste Wereldoorlog. Verder werden er geen sporen aangetroffen.

2.4.3 Kennisvermeerderingspotentieel en aanbevelingen

Het proefsleuvenonderzoek leverde slechts twee relevante sporen op. Het gaat daarbij om twee kleine bomkraters uit WOI. Het proefsleuvenonderzoek leverde met andere woorden te weinig relevante archeologische sporen op. Op basis hiervan is de aanbeveling om geen verder archeologisch onderzoek te adviseren.

2.4.4 Beantwoording onderzoeksvragen

- *Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?*

Tijdens het onderzoek werden er in totaal twee sporen geregistreerd en benoemd. Het betreft daarbij twee kleine bomkraters uit de Eerste Wereldoorlog. Deze bomkraters kunnen wellicht gelinkt worden aan het bevrijdingsoffensief van de geallieerden en de daarmee gepaard gaande terugtrekking van Duitse soldaten in 1918⁹.

- *Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?*

De bewaringstoestand van de sporen is matig. Spoor 1 werd gecoupeerd, maar in coupe was weinig zichtbaar van het spoor. Het betreft hier dus net de onderkant van de bomkraters.

- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?*

Beide bomkraters behoren niet tot een structuur en zijn te dateren ten tijde van WOI.

- *Kunnen sporen in verband gebracht worden met de nabijgelegen archeologische sites en gekende archeologische waarden?*

In de ruime omgeving zijn er meerdere waarden aanwezig in verband met de Eerste Wereldoorlog. Zo werden er o.a. ter hoogte van CAI locatie 212856 eveneens inslagkraters teruggevonden. Ook ter hoogte van het bedrijventerrein 'Beveren-Krommebeek' was dit het geval.

- *Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?*

N.v.t.

- *Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?*

N.v.t.

⁹ BACCARNE R. & STEEN J., 2003

- *Kan een archeologische site uitgesloten worden? Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?*

Naast twee kleine bomkraters werden er geen archeologische sporen aangetroffen. De aanwezigheid van een archeologisch site kan dus uitgesloten worden. De graad van verstoring binnen het onderzoeksgebied is beperkt tot twee verstoringen in werkputten 7 en 8.

- *Wat is de relatie met de site ten zuiden van het plangebied? En met de sites in de ruime omgeving?*

Zie vierde onderzoeksvraag.

- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?

N.v.t.

- *Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:*

- o *Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?*

N.v.t.

- o *Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?*

N.v.t.

- o *Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?*

N.v.t.

- o *Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?*

N.v.t.

2.4.5 Samenvatting

Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd naar aanleiding van de geplande verkaveling van gronden ter hoogte van de Beverssteenweg te Roeselare (prov. West-Vlaanderen).

Binnen het onderzoeksgebied werden negen bodemprofielen aangelegd en geregistreerd. Deze profielen werden verspreid aangelegd. De profielen bevinden zich allen binnen bodemtype Pcc en vertonen zeer goede gelijkenissen met de beschrijving van dit bodemtype. Zo werd er over het gehele terrein van het onderzoeksgebied een grijsbruine Ap-horizont van ca. 35 à 45 cm dik aangetroffen. Onder deze Ap-horizont komt een 'herwerkte laag' (Ap/Bt-horizont) voor waarin bodemvorming heeft plaatsgevonden (ijzer- en mangaanaanrijking). In deze laag werden relatief veel en matig grote

baksteenbrokken waargenomen, wat wijst op een menselijk ingrijpen. Deze herwerkte laag is ca. 25 à 40 cm dik. Deze laag wordt in de beschrijving van het Pcc-bodemtype omschreven als ‘bruingele overgangshorizont’. Onder deze herwerkte laag of overgangshorizont werd in de meeste profielen een goed ontwikkelde verbrokkelde en gevlekte textuur B-horizont of Bt-horizont aangesneden. Deze Bt-horizont is lichtbruin tot grijs van kleur en vertoont heel wat ijzer- en mangaanaanrijking. Bij profielen P3 en P7 werd op een diepte van ca. 85 cm -mv lichtblauw-groen tertiair zand aangetroffen (C-horizont). Bij profielen P6 en P8 werd op een diepte van ca. 55 à 65 cm lichtbruin tot geel, sterk lemig zand met ijzerinspoelingen aangesneden. Hier ontbreekt de Bt-horizont. De bodemopbouw ter hoogte van P9 is sterk verstoord.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden er twee sporen geregistreerd en benoemd. Het betreft daarbij twee kleine bomkraters uit de Eerste Wereldoorlog. Deze bomkraters kunnen wellicht gelinkt worden aan het bevrijdingsoffensief van de geallieerden en de daarmee gepaard gaande terugtrekking van Duitse soldaten in 1918¹⁰. In beide sporen werden enkele metalen delen teruggevonden. Bij S1 betreft het o.a. (een deel van) de ontsteker van Britse makelij.

Het proefsleuvenonderzoek leverde met andere woorden te weinig relevante archeologische sporen op. Op basis hiervan is de aanbeveling om geen verder archeologisch onderzoek te adviseren.

¹⁰ BACCARNE R. & STEEN J., 2003

3 LIJST MET FIGUREN

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart (AGIV).....	4
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (AGIV).....	5
Figuur 3: Uitsnede uit het verkavelingsplan (bron: opdrachtgever)	8
Figuur 4: GRB-kaart met voorstel proefsleuvenonderzoek. Wit: lot 11, uitgesloten (© B. Bot).....	11
Figuur 5: Toestand terrein vóór aanvang van het proefsleuvenonderzoek (© J. Verrijckt bv)	12
Figuur 6: Aangespannen zone ter hoogte van perceel 1035L (© J. Verrijckt bv).....	12
Figuur 7: Allesporenplan met labels (© J. Verrijckt bv).....	14
Figuur 8: Allesporenplan op de orthofoto (© J. Verrijckt bv)	15
Figuur 9: Overzichtsfoto's WP2 in noordelijke (L) en WP3 in zuidelijke (R) richting (© J. Verrijckt bv)	16
Figuur 10: Overzichtsfoto's WP4 in noordelijke (L) en WP5 in zuidelijke (R) richting (© J. Verrijckt bv)	16
Figuur 11: Overzichtsfoto's WP6 in zuidelijk (L) en WP7 in noordelijke (R) richting (© J. Verrijckt bv)	17
Figuur 12: Overzichtsfoto KV1, WP3 in noordelijke richting (© J. Verrijckt bv)	17
Figuur 13: Overzichtsfoto KV2, WP5 in noordelijke richting (© J. Verrijckt bv)	18
Figuur 14: Overzichtsfoto KV4, WP7 in zuidoostelijke richting (© J. Verrijckt bv).....	18
Figuur 15: Allesporenplan met maaiveldhoogtes (© J. Verrijckt bv).....	20
Figuur 16: Allesporenplan met vlakhoogtes (© J. Verrijckt bv)	21
Figuur 17: Vlakhoogtes (DTM) (© J. Verrijckt bv)	22
Figuur 18: Profielen op de bodemkaart (© J. Verrijckt bv).....	24
Figuur 19: Profiel P1 op foto en op tekening (© J. Verrijckt bv)	25
Figuur 20: Profiel P2 op foto en op tekening (© J. Verrijckt bv)	25
Figuur 21: Profiel P3 op foto en op tekening (© J. Verrijckt bv)	26
Figuur 22: Profiel P4 op foto en op tekening (© J. Verrijckt bv)	26
Figuur 23: Profiel P5 op foto en op tekening (© J. Verrijckt bv)	27
Figuur 24: Profiel P6 op foto en op tekening (© J. Verrijckt bv)	27
Figuur 25: Profiel P7 op foto en op tekening (© J. Verrijckt bv)	28
Figuur 26: Profiel P8 op foto en op tekening (© J. Verrijckt bv)	28
Figuur 27: Profiel P9 (© J. Verrijckt bv)	29
Figuur 28: Vlak- en coupefoto S1 (© J. Verrijckt bv).....	30
Figuur 29: Vlakfoto S2 (© J. Verrijckt bv)	30
Figuur 30: Allesporenplan; detail (© J. Verrijckt bv).....	31
Figuur 31: Metalen voorwerpen uit de bomkraters (V1 en V3) (© J. Verrijckt bv)	31
Figuur 32: Fragmenten van steengoedkruijkes uit Raeren/Aken (© J. Verrijckt bv)	32

4 PLANNENLIJST

PLANNENLIJST ROESELARE, BEVERSESTEENWEG	PROJECTCODE PROEFSLEUVENONDERZOEK 2023I3
Plannummer	Figuur 1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op topografische kaart.
Aanmaakschaal	1:8.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8/09/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 2
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Plangebied op het GRB (kadasterkaart)
Aanmaakschaal	1:600
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8/09/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 7
Type plan	Allesporenplan
Onderwerp plan	Allesporenplan met labels
Aanmaakschaal	1:600
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8/09/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 8
Type plan	Allesporenplan
Onderwerp plan	Allesporenplan op orthofoto
Aanmaakschaal	1:600
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8/09/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 15
Type plan	Allesporenplan
Onderwerp plan	Allesporenplan met maaiveldhoogtes
Aanmaakschaal	1:600
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8/09/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 16
Type plan	Allesporenplan
Onderwerp plan	Allesporenplan met vlakhoogtes
Aanmaakschaal	1:600
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8/09/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 17
Type plan	DTM
Onderwerp plan	Vlakhoogtes
Aanmaakschaal	1:600
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8/09/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 18
Type plan	Bodemkaart

Onderwerp plan	Profielen op de bodemkaart
Aanmaakschaal	1:600
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8/09/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 30
Type plan	Allesporenplan
Onderwerp plan	Allesporenplan; detail
Aanmaakschaal	1:100
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8/09/2023 (raadpleging)

5 BIBLIOGRAFIE

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2019. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel.

BACCARNE R. & STEEN J., 2003: *Van het Vrijbos tot Roeselare, Eindoffensief 1918*

BOT B., 2022a: Roeselare Beversesteenweg. Archeologienota bureauonderzoek verslag van resultaten, Ledeberg

BOT B., 2022b: Roeselare Beversesteenweg. Archeologienota bureauonderzoek programma van maatregelen, Ledeberg

HANECA K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. & ERVYNCK A., 2006: *Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie*, Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48, Brussel

6 BIJLAGEN

SPORENLIJST

SPORENLIJST - Roeselare, Beversesteenweg											
Projectcode Verrijckt: 2023-366											
Projectcode OE: 2023I3											
SPOORNUMMER	WERKPUT	TYPE	DIEPTE	DATERING	STRUCTUUR	KLEUR	INCLUSIES	LAGEN	VORM	OPMERKINGEN	BESCHRIJVING LAGEN
S1	5	bomkrater		1918		bruin-grijs			1 ovaal		
S2	7	bomkrater		1918		bruin-grijs			ovaal		

VONDSTENLIJST

VONDSTENLIJST - Roeselare, Beversesleeweg												
Projectcode Verrijkt: 2023-366												
Projectcode OE: 2023I3												
VONDSTNUMMER	CATEGORIE	SPOORNUMMER	WP	VLAKE	VULLING	VERZAMELWIJZE	AANTAL	GEWICHT (GR)	HOMOGENITEIT	DATERING	OPMERKING	DATUM
V1	metaal	S1	5			aantl vl	2			WOI	ontsteker	7/09/2023
	metaal	S1	5			aantl vl	1			WOI		7/09/2023
V2	aardewerk		7			aantl vl	3			post-ME	Raeren/Aken steengoed	7/09/2023
V3	metaal	S2	1			aantl vl	1			WOI		7/09/2023

FOTOLIJST

FOTOLIJST - Roeselare, Beversesteenweg											
Projectcode Verrijckt: 2023-366											
Projectcode OE: 2023I3											
FOTONUMMER	TYPE FOTO	WP	VLAKE	VAK	SPOOR	STRUCTUUR	PROFIELNUMMER	VONDSTNUMMER	OPMERKINGEN	DATUM	
F1	terrein									6/09/2023	
F2	terrein									6/09/2023	
F3	terrein									6/09/2023	
F4	terrein									6/09/2023	
F5	vlak	1	1							7/09/2023	
F6	vlak	1	1							7/09/2023	
F7	profiel	1	1				P1			7/09/2023	
F8	vlak	2	1							7/09/2023	
F9	vlak	2	1							7/09/2023	
F10	profiel	2	1				P2			7/09/2023	
F11	profiel	2	1				P3			7/09/2023	
F12	vlak	3	1							7/09/2023	
F13	vlak	3	1							7/09/2023	
F14	vlak	3	1						KV1	7/09/2023	
F15	profiel	3	1				P4			7/09/2023	
F16	vlak	4	1							7/09/2023	
F17	vlak	4	1							7/09/2023	
F18	profiel	4	1				P5			7/09/2023	
F19	vlak	5	1							7/09/2023	
F20	vlak	5	1							7/09/2023	
F21	vlak	5	1						KV2	7/09/2023	
F22	vlak	5	1						KV3	7/09/2023	
F23	spoor	5	1		1					7/09/2023	
F24	coupe	5	1		1					7/09/2023	
F25	profiel	5	1				P6			7/09/2023	
F26	vlak	6	1							7/09/2023	
F27	vlak	6	1							7/09/2023	
F28	profiel	6	1				P7			7/09/2023	
F29	vlak	7	1							7/09/2023	
F30	vlak	7	1							7/09/2023	
F31	vlak	7	1						KV4	7/09/2023	
F32	spoor	7	1		2					7/09/2023	
F33	profiel	7	1				P8			7/09/2023	
F34	vlak	8	1							7/09/2023	
F35	vlak	8	1							7/09/2023	
F36	profiel	8	1				P9			7/09/2023	
F37								V1		8/09/2023	
F38								V2		8/09/2023	
F39								V3		8/09/2023	